

Jaarstukken 2022

Versie: Vastgesteld door Raad

29 juni 2023

Niet te kwantificeren risico's

10. Coronacrisis / economische recessie

Nadere omschrijving risico:

In februari 2020 is de coronapandemie uitgebroken. Inmiddels zijn we drie jaar verder en is er geen sprake meer van een pandemie. Er is steeds minder spraken van aanvullende maatregelen en ook de compensatie vanuit het Rijk wordt afgebouwd. De coronacrisis heeft grote invloed gehad op de wereldeconomie. Ook de oorlog in Oekraïne heeft groot effect op de wereldeconomie. Het heeft geleid tot een energiecrisis, stijgende prijzen van grondstoffen, een hoge inflatie en een oplopende rente. In het vervolg zullen we deze risico's apart benoemen waarmee dit risico komt te vervallen.

Overigens ondervonden we in 2022 nog wel naïjleffecten van de coronacrisis. Met name op het gebied van capaciteit. De medewerkers waren nog niet zo vitaal als voor de coronacrisis. Dit heeft onder andere ook in 2022 tot een hoog ziekteverzuim.

Beheersmaatregelen:

In de voorbije jaren hebben we tal van maatregelen genomen om de coronacrisis draagbaar te maken/houden. Niet alleen op financieel gebied maar juist ook op maatschappelijk gebied. Wanneer nodig zijn hier extra budgetten en capaciteit voor vrijgemaakt.

Met de tussentijdse rapportages specifiek over de coronacrisis zijn we in 2022 gestopt. Dit is onderdeel geworden van de reguliere planning- en controlstukken.

We zijn gestart met het uitwerken van een visie op hybride werken. Tevens denken we na welke maatregelen we kunnen nemen om de medewerkers weer vitaler te krijgen.

11. Inflatie

Nadere omschrijving risico:

Mede als gevolg van de energiecrisis zijn de prijzen en lonen flink gestegen. Waar we normaal rekenen met prijs- en loonstijgingen tussen de één en drie procent is er nu sprake van prijsstijgingen tussen de vijf en vijftien procent. Dit heeft z'n weerslag op de koopkracht van de burgers maar ook op de financiële positie van de gemeente. De door het Rijk beschikbaar gestelde middelen zijn niet afdoende om de loon- en prijsstijgingen te compenseren. In 2022 was het effect nog beperkt. Vooral omdat we door de beperkte capaciteit (vluchtelingenopvang, hoog ziekteverzuim, krappe arbeidsmarkt) niet toekwamen aan alle ambities die we voor ogen hadden. Eind 2022 kwam hier geleidelijk herstel in en verwachting is dat het effect zich in 2023 meer gaat openbaren.

Beheersmaatregelen:

Voor een integrale afweging verzamelen we alle effecten die gerelateerd zijn aan de loon- en prijsstijgingen. Eerst brengen we per programma en per kostensoort in beeld wat de effecten zijn en wat daar de oorzaak van is. Planning is dat we de raad in de 2e kwartaalbrief 2023 en de Kadernota 2024 informeren over de resultaten. Tevens geven we aan hoe we verder met de gevolgen van de inflatie omgaan.

Bij deze analyse nemen we ook de compensatiemaatregelen vanuit het Rijk mee. Toezegging is dat het Rijk in de Meicirculaire 2023 meer inzicht geeft in de compensatie die in algemene uitkering verwerkt wordt.

12. Rente

Nadere omschrijving risico:

In 2022 is de rente gaan stijgen. Waar voorheen de lage (zelfs negatieve) rentestand interessant was om kortlopend geld te lenen stijgt de rente nu in rap tempo. Dit geldt zowel voor het lenen van kortlopende en langlopende leningen. Dit heeft niet alleen tot effect dat onze rentekosten van deze leningen oplopen. Ook heeft dit een nadelig effect op interne verrekenrente. Deze rente gebruiken voornamelijk bij het doorrekenen van de grondexploitaties.

Beheersmaatregelen:

We kunnen niet sturen op het rentepercentage. Dat is het gevolg van wereldwijde ontwikkelingen. De Nederlandse Bank stuurt de rente-ontwikkeling voor Nederland aan.

Bij de financiering van de gemeente zijn er beheersmaatregelen om het risico te verspreiden. Er zijn verplichte maatregelen die zorgen dat de effecten van de rente geleidelijk in de begroting terecht komen. Dit wordt geregeld via de zogenoemde 'risiconorm'. De provincie heeft hierin een toezichhoudende taak. De maatregel komt er op neer dat in een bepaald jaar niet meer dan een genormeerd bedrag mag worden geherfinancierd.

Daarnaast is sturing op rente mogelijk door te sturen op investeringen. Simpel gezegd hoeven we minder te financieren wanneer we minder investeren. Oftewel door investeringen uit te stellen zijn de rentekosten te beïnvloeden. In de praktijk werkt dit complexer omdat de vraag naar voorzieningen veelal voortkomt uit de groei van de gemeente. Evident is dat het sowieso duurder wordt om de toekomstige investeringen te financieren.

13. Marktontwikkeling aanbestedingen investeringen

Nadere omschrijving risico:

Door de coronacrisis was dit risico afgenomen. Gedurende de coronaperiode nam het aantal aanbestedingen af en kon er daardoor vaak gunstig worden aanbesteed. Nu de economie weer meer opgang komt, wordt er ook meer aanbesteed.

In het vervolg wordt dit risico niet meer apart genoemd maar nemen we de effecten mee bij het inflatie- en renterisico.

Beheersmaatregelen:

Op basis van de aanbestedingsprocedure maken veelal de financieel voordelige aanbidders de meeste kans maken, al telt de weging van kwaliteit en duurzaamheid natuurlijk ook steeds meer mee. Wanneer blijkt dat de aanbestedingen prijstechnisch gezien blijven tegenvallen dan vindt een heroverweging plaats. In de kadernota worden de ramingen van de investeringsbudgetten bijgesteld.

14. Fiscale wijzigingen

Nadere omschrijving risico:

Op het gebied van de fiscale wetgeving zijn er ieder jaar wel nieuwe ontwikkelingen.

- Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen van kracht geworden. Als gevolg hiervan zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig indien en voor zover een onderneming wordt gedreven. Met name 'winstgevende' grondexploitaties vormen hierbij een financieel risico. De gemeente Diemen heeft in 2016 al haar activiteiten voor de vennootschapsbelasting beoordeeld op basis van de relevante ondernemerscriteria. Op basis van deze beoordeling heeft de gemeente Diemen het standpunt ingenomen dat er geen sprake is van vennootschapsbelastingplichtige activiteiten. De Belastingdienst heeft inmiddels een